

Προπτυχιακή Εργασία

Χρόνη Αναστασία

Συνήγορος του Πολίτη

Ο ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ο Διαμεσολαβητής της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξετάζει τις καταγγελίες περιπτώσεων κακής διοίκησης από πλευράς των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.
Ο Διαμεσολαβητής δεν μπορεί να επιληφθεί καταγγελιών που αφορούν τη δημόσια, περιφερειακή ή τοπική διοίκηση των κρατών μελών.

Ποιός μπορεί να υποβάλλει καταγγελία;

Κάθε πολίτης κράτους μέλους της Ένωσης ή οποιοσδήποτε ζει σε ένα κράτος μέλος, μπορεί να υποβάλλει καταγγελία στον Διαμεσολαβητή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί ή άλλα σωματεία που έχουν την έδρα τους στην Ένωση έχουν επίσης τη δυνατότητα υποβολής καταγγελίας στον Διαμεσολαβητή.

Τι συνιστά περίπτωση κακής διοίκησης;

Περίπτωση κακής διοίκησης σημαίνει πλημμελή ή κατωτέρα ποιότητας διοίκηση. Τούτο συμβαίνει όταν ένα θεσμικό όργανο δεν πράττει κάτι το οποίο έπρεπε να πράξει, εάν το πράττει εσφαλμένα ή εάν πράττει κάτι το οποίο δεν έπρεπε να πράξει.

Μερικά παραδείγματα είναι τα εξής:

διοικητικές παρατυπίες
αδικία
διακρίσεις
κατάχρηση εξουσίας
έλλειψη ή άρνηση παροχής πληροφοριών
μη αναπόφευκτη καθυστέρηση

Ποιά είναι τα θεσμικά όργανα και υπηρεσίες;

Τα κύρια θεσμικά όργανα και υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι:

Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Το Ελεγκτικό Συνέδριο
Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (πλην της ασκήσεως δικαιοδοσίας)
Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
Η Επιτροπή των Περιφερειών
Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα
Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Πως υποβάλλεται καταγγελία;

Ο ενδιαφερόμενος απευθύνει επιστολή στον Διαμεσολαβητή σε οποιαδήποτε από τις επίσημες γλώσσες της Ένωσης, εκθέτοντας σαφώς ποιος είναι, ποίο θεσμικό όργανο ή υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας καταγγέλλει και ποιοί είναι οι λόγοι της καταγγελίας στην οποία προβαίνει.

Μία καταγγελία πρέπει να γίνει εντός διετίας από την ημερομηνία κατά την οποίαν υπέπεσαν στην αντίληψή σας τα γεγονότα επί των οποίων βασίζετε την καταγγελία σας.

Δεν χρειάζεται να θίγεται ως άτομο από την περίπτωση κακής διοίκησης, πρέπει όμως να έχει ήδη επικοινωνήσει με το σχετικό θεσμικό όργανο ή τη σχετική υπηρεσία, για παράδειγμα μέσω επιστολής.

Ο Διαμεσολαβητής δεν επιλαμβάνεται υποθέσεων που ευρίσκονται ενώπιον της δικαιοσύνης ή επί των οποίων έχει ήδη αποφανθεί δικαστήριο.

Ο Διαμεσολαβητής θα εξετάσει την καταγγελία και θα ενημερώσει τον ενδιαφερόμενο για το αποτέλεσμα της εξέτασης.

Μία καταγγελία μπορεί να υποβληθεί στον Διαμεσολαβητή της Ευρωπαϊκής Ένωσης με απλή επιστολή.

Ο Θεσμός του ΣτΠ στην Ελλάδα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Τι είναι ο Συνήγορος του Πολίτη

Από το 1997 άρχισε να λειτουργεί και στην Ελλάδα ο θεσμός του «Συνηγόρου του Πολίτη», που είναι μια από τις πέντε ανεξάρτητες αρχές που κατοχυρώνονται από το Σύνταγμα. Ο θεσμός αυτός, που λειτουργεί ήδη σε περισσότερες από 100 χώρες στον κόσμο, ιδρύθηκε με τον Νόμο 2477/1997 και ξεκίνησε τη λειτουργία του την 1η Οκτωβρίου 1998. Στις 22 Ιανουαρίου 2003 δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ο νέος νόμος για τον Συνήγορο του Πολίτη 3094/2003, εκτελεστικός του άρθρου 103, παραγράφος 9 του Συντάγματος. Η οργάνωση, η στελέχωση και η λειτουργία του ΣτΠ καθορίζονται πλέον από τον Νόμο 3094/2003, καθώς και από τον Κανονισμό Λειτουργίας του (ΠΔ 273/1999), στο πλαίσιο που θέτουν οι διατάξεις του Συντάγματος μετά την αναθεώρηση του 2001 και κυρίως εκείνες του άρθρου 101Α σχετικά με τις ανεξάρτητες αρχές γενικά, σε συνδυασμό και με τις διατάξεις του εκτελεστικού του Συντάγματος Ν. 3051/2002, και της παραγράφου 9 του άρθρου 103 του Συντάγματος, με τις οποίες ο ΣτΠ κατοχυρώνεται συνταγματικώς ως ανεξάρτητη αρχή.

Τη σημαντικότερη καινοτομία του νέου θεσμικού πλαισίου (Ν 3094/2003), σε σχέση προς εκείνο του ιδρυτικού Ν. 2477/1997, αποτελεί η ίδρυση Συνηγόρου του Παιδιού με αρμοδιότητες ελέγχου δημόσιων φορέων αλλά και ιδιωτών, και η ενσωμάτωση του, ως πέμπτου Κύκλου δραστηριότητας, στο Συνήγορο του Πολίτη. Σημαντική είναι επίσης η επέκταση της αρμοδιότητας της Αρχής στο χώρο δραστηριότητας ενός κύκλου ΝΠΙΔ, τα οποία, με βάση ορισμένα κριτήρια, εντάσσονται λειτουργικά στη δημόσια διοίκηση, όπως, τέλος, και η άυξηση των οργανικών θέσεων του επιστημονικού προσωπικού, που αποσκοπεί στην ταχύτερη διεκπεραίωση των αναφορών που υποβάλλουν οι πολίτες, χωρίς υποβάθμιση της ποιότητας του χειρισμού τους.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ερευνά ατομικές διοικητικές πράξεις ή παραλείψεις ή υλικές ενέργειες οργάνων των δημόσιων υπηρεσιών που παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων. Ερευνά επίσης ενέργειες ή παραλείψεις της δημόσιας διοίκησης και ιδιωτών που παραβιάζουν τα δικαιώματα του παιδιού. Κάθε πολίτης, προτού καταφύγει στην Αρχή, θα πρέπει να έχει έλθει σε επαφή με τη δημόσια υπηρεσία με την οποία σχετίζεται η υπόθεσή του. Μόνον εφόσον η επαφή αυτή με τη δημόσια υπηρεσία δεν έχει οδηγήσει σε επίλυση του προβλήματος μπορεί να καταθέσει αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη εδρεύει στην Αθήνα, (Χατζηγιάννη Μέξη 5. Περιοχή Χίλτον. Τ.Κ 11528) και δέχεται αναφορές από πολίτες και νομικά πρόσωπα, ανεξαρτήτως εθνικότητας, που αντιμετωπίζουν πρόβλημα κατά τη συναλλαγή τους με κάποια ελληνική δημόσια υπηρεσία στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

Η αποστολή του

Η ανεξάρτητη αρχή "Συνήγορος του Πολίτη" έχει ως αποστολή τη

Διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας. Ο Συνήγορος

του Πολίτη έχει επίσης ως αποστολή του την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επικουρείται από πέντε Βοηθούς Συνηγόρους, εκ των οποίων ο ένας ορίζεται ως Βοηθός Συνήγορος για το παιδί ως Βοηθεί Συνήγοροι επιλέγονται πρόσωπα εγνωσμένου κύρους που διαθέτουν υψηλή επιστημονική κατάρτιση και απολαύουν ευρείας κοινωνικής αποδοχής. Ο Συνήγορος του Πολίτη και οι Βοηθεί Συνήγοροι δεν ευθύνονται, δεν διώκονται και δεν εξετάζονται για γνώμη που διατύπωσαν ή πράξη που διενήργησαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Δίωξη επιτρέπεται κατόπιν εγκλήσεως μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, εξύβριση ή παραβίαση του απορρήτου.

Υστερα από έγγραφη αναφορά ενδιαφερομένου πολίτη, ένωσης πολιτών ή νομικού προσώπου, ο ΣΤΠ αναλαμβάνει να διερευνήσει μια υπόθεση, εφόσον υπάρχει διοικητική πράξη ή παράλειψη ή υλική ενέργεια που παραβιάζει δικαίωμα του πολίτη ή προσβάλλει νόμιμο συμφέρον του.
Παραδείγματα υποθέσεων κακοδιοίκησης που έχουν απασχολήσει τον Συνήγορο του Πολίτη:

έλλειψη ή άρνηση παροχής πληροφοριών
υπερβολική καθυστέρηση απάντησης ή επιτέλεσης ενέργειας
παράβαση νόμου και παράνομες διαδικασίες
διοικητικές παρατυπίες ή παραλείψεις
διακρίσεις

Η Εκλογή

Οι Βοηθοί Συνήγοροι διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη.

Αναπλήρωση του Συνηγόρου του Πολίτη χωρεί εφόσον απουσιάζει ή κωλύεται προσωρινώς να ασκήσει τα καθήκοντά του για οποιονδήποτε λόγο. Ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζει έναν εκ των Βοηθών Συνηγόρων ως αναπληρωτή του.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να παυθεί για σωματική ή πνευματική ανικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων του.

Οι Βοηθοί Συνήγοροι παύονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη, για σωματική ή πνευματική ανικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων τους, καθώς και για ανεπάρκεια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Η λήξη της θητείας του Συνηγόρου του Πολίτη, για οποιονδήποτε λόγο, επιφέρει αυτοδίκαια και τη λήξη της θητείας των Βοηθών Συνηγόρων, οι οποίοι συνεχίζουν να ασκούν τα καθήκοντά τους, έως το διορισμό νέων Βοηθών Συνηγόρων και πάντως όχι μετά πάροδο τριών μηνών από το διορισμό νέου Συνηγόρου του Πολίτη.

Κατά τη διάρκεια της θητείας των Βοηθών Συνηγόρων αναστέλλεται η άσκηση οποιουδήποτε δημόσιου λειτουργήματος, καθώς και η άσκηση καθηκόντων σε οποιαδήποτε θέση στο Δημόσιο, σε Ν.Π.Δ.Δ. και σε νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Οι Βοηθοί Συνήγοροι είναι σε κάθε περίπτωση πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και δεν επιτρέπεται να ασκούν καμία άλλη επαγγελματική δραστηριότητα. Στους Βοηθούς Συνηγόρους επιτρέπεται η άσκηση καθηκόντων μελών διδακτικού προσωπικού Α.Ε.Ι. με καθεστώς μερικής απασχόλησης.

Αρμοδιότητες

Ο ιδρυτικός του νόμος (2477/1997) καθώς και ο νέος νόμος (3094/2003) του Συνηγόρου του Πολίτη προβλέπουν ορισμένες προϋποθέσεις, προκειμένου να κριθεί αν ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αρμόδιος για μια υπόθεση.

Πότε είναι αρμόδιος για μια υπόθεση

Είναι αρμόδιος για υποθέσεις που αναφέρονται στις υπηρεσίες:

του δημοσίου

των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (κοινότητες, δήμοι, νομαρχίες)

των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου

των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας που ασχολούνται με:

- διύλιση και διανομή ύδατος
- αποχέτευση και απαγωγή ακαθάρτων υδάτων και λυμάτων
- διανομή ηλεκτρικού ρεύματος και καυσίμου αερίου
- μεταφορά προσώπων και αγαθών από την ξηρά τη θάλασσα και τον αέρα.
- τις τηλεπικοινωνίες και τα ταχυδρομεία

των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημόσιων

επιχειρήσεων, των επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεων των οποίων τη διοίκηση ορίζει άμεσα ή έμμεσα το δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος. Εξαιρούνται οι τράπεζες και το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αρμόδιος και για θέματα που ανάγονται σε ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που προσβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού.

Πότε δεν είναι αρμόδιος για μια υπόθεση:

Δεν είναι αρμόδιος:

αν έχουν περάσει τουλάχιστον 6 μήνες από τότε που ο πολίτης πληροφορήθηκε την τελευταία, σχετική με την υπόθεσή του, πράξη ή παράλειψη της δημόσιας διοίκησης και δεν προέβη σε καμία άλλη ενέργεια προς αυτήν σε διαφορές μεταξύ ιδιωτών

σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η διοικητική ενέργεια έχει γεννήσει ή δημιουργήσει δικαιώματα και ευνοϊκές καταστάσεις υπέρ τρίτων, που ανατρέπονται μόνο με δικαστική απόφαση, εκτός αν προφανώς συντρέχει παρανομία ή αν τα δικαιώματα αυτά έχουν σχέση κατά το κύριο αντικείμενό τους με την προστασία του περιβάλλοντος

Στην αρμοδιότητά του δεν υπάγονται:

θέματα που αφορούν στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημόσιων υπηρεσιών

ζητήματα που εκκρεμούν ενώπιον των δικαστηρίων

θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα ορισμένων αρχών (π.χ. των

δικαστικών αρχών, του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, της ΕΥΠ) ή

άλλων ανεξάρτητων διοικητικών αρχών (π.χ. του ΑΣΕΠ)

θέματα που αφορούν την εθνική άμυνα και ασφάλεια

υποθέσεις που αφορούν την κρατική ασφάλεια

τα θρησκευτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου

οι πράξεις υπουργών και υφυπουργών ως προς τη διαχείριση της πολιτικής λειτουργίας

οι υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών για δραστηριότητες που ανάγονται

στην εξωτερική πολιτική ή στις διεθνείς σχέσεις της χώρας.

Τι θέματα ερευνά ο ΣτΠ

Ο Συνήγορος του Πολίτη ερευνά ατομικές διοικητικές πράξεις ή παραλείψεις ή υλικές ενέργειες οργάνων των δημοσίων υπηρεσιών που παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων.

Ιδίως ερευνά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες όργανο δημόσιας υπηρεσίας, ατομικό ή συλλογικό:

Προσβάλλει, με πράξη ή παράλειψη, δικαίωμα ή συμφέρον προστατευόμενο από το Σύνταγμα και το νόμο

Αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

Αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από διάταξη νόμου ή από ατομική διοικητική πράξη.

Ενεργεί ή παραλείπει νόμιμη οφειλόμενη ενέργεια κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης και της

διαφάνειας ή κατά κατάχρηση εξουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Πώς διαμεσολαβεί για να επιλύσει μια υπόθεση;

Πότε επιλαμβάνεται μιας υπόθεσης:

Ο Συνήγορος του Πολίτη επιλαμβάνεται κάθε θέματος που εμπίπτει στις αρμοδιότητές του, ύστερα από ενυπόγραφη αναφορά κάθε άμεσα ενδιαφερόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου ή ένωσης προσώπων. Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχεται επίσης αναφορές από κάθε άμεσα ενδιαφερόμενο παιδί ή τον ασκούντα τη γονική μέριμνα ή συγγενή κατ' ευθεία γραμμή ή εκ πλαγίου έως τον δεύτερο βαθμό, τον επίτροπο ή τον προσωρινό επίτροπο, καθώς και από τρίτο πρόσωπο που έχει άμεση αντίληψη παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, ως παιδί νοείται όποιος δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του.

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει τη δυνατότητα να επιληφθεί υποθέσεων αυτεπάγγελτα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται περιπτώσεων κατά τις οποίες η διοικητική ενέργεια έχει γεννήσει δικαιώματα ή έχει δημιουργήσει ευνοϊκές καταστάσεις υπέρ τρίτων που ανατρέπονται μόνο με δικαστική απόφαση, εκτός εάν προφανώς συντρέχει παρανομία ή έχουν σχέση κατά το κύριο αντικείμενο τους με την προστασία του περιβάλλοντος.

Τύπος, Διαδικασία και Προθεσμία υποβολής της αναφοράς

Προκειμένου ο ΣτΠ να επιληφθεί μιας υπόθεσης, πρέπει η σχετική αναφορά να είναι γραπτή και ενυπόγραφη. Συντάσσεται είτε σε απλό χαρτί είτε σε ειδικό έντυπο που χορηγείται κατά την επίσκεψη του πολίτη στο Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών ή αποστέλλεται σε όποιον το ζητήσει. Εάν ο πολίτης δε γνωρίζει γραφή, η αναφορά του συντάσσεται από μέλος του Γραφείου Εξυπηρέτησης Πολιτών. Η υπογραφή μπορεί να αντικατασταθεί με σημάδι που ο ίδιος βάζει στην αναφορά και επικυρώνεται από τον ΣτΠ.

Η αναφορά μπορεί να κατατεθεί από τον ενδιαφερόμενο αυτοπροσώπως στο Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών. Μπορεί όμως και να αποσταλεί με το ταχυδρομείο ή με τηλεομοιοτυπία (fax), προκειμένου να διευκολυνθούν πολίτες, οι οποίοι είτε προσωρινά είτε μόνιμα αδυνατούν να υποβάλλουν αυτοπροσώπως την αναφορά τους.

Οι αναφορές καταχωρίζονται με ειδικό μητρώο, μέσω του ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου της Αρχής, και στη συνέχεια προωθούνται στον καθ' ύλην αρμόδιο κύκλο δραστηριοτήτων.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο του ΣτΠ (άρθρο 4, παραγ 4 του Ν. 3094/2003) προβλέπει ότι η αναφορά πρέπει να υποβληθεί μέσα σε έξι μήνες αφότου ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση των ενεργειών ή των παραλείψεων της διοίκησης. Ωστόσο, ο ΣτΠ διατηρεί τη διακριτική ευχέρεια να εξετάσει αναφορές που κατατίθενται μετά την παρέλευση εξαμήνου, εφόσον θεωρεί ότι ο πολίτης στερήθηκε, χωρίς δική του ευθύνη, της δυνατότητας να προσφύγει στην Αρχή.

Ελάχιστο περιεχόμενο της αναφοράς

Προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία εξέτασης της αναφοράς από το επιστημονικό προσωπικό του ΣτΠ, πρέπει αυτή να περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

Τα στοιχεία ταυτότητας του ενδιαφερομένου. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει να μην ανακοινωθούν στην εμπλεκόμενη δημόσια υπηρεσία τα προσωπικά του στοιχεία. Εάν όμως η έρευνα της υπόθεσης προϋποθέτει οπωσδήποτε την ανακοίνωση των στοιχείων αυτών, ο πολίτης ειδοποιείται προκειμένου να δώσει τη συναίνεσή του.

Τα στοιχεία επικοινωνίας, δηλαδή ταχυδρομική διεύθυνση και εφόσον υπάρχει αριθμός τηλεφώνου.

Τα στοιχεία της εμπλεκόμενης δημόσιας υπηρεσίας και ενδεχομένως του αρμόδιου υπαλλήλου που έχει χειριστεί την υπόθεση.

Σύντομη και, κατά το δυνατόν, ακριβή περιγραφή της υπόθεσης, μαζί με τα σχετικά έγγραφα (ή αντιγραφή

τους).Μπορεί να ζητηθεί συμπληρωματικά και οποιοδήποτε άλλο συμπληρωματικό στοιχείο. Σύντομη περιγραφή τυχόν ενεργειών του πολίτη ενώπιον της διοίκησης.Η εξέταση της υπόθεσης από τον ΣΤΠ δεν αναστέλλεται από την παράλληλη άσκηση διοικητικών προσφυγών,εκτός αν ο πολίτης έχει ασκήσει ενδικοφανή προσφυγή και δεν έχει παρέλθει η προβλεπόμενη χρονική προθεσμία των τριών μηνών προκειμένου να αποφασίσει το αρμόδιο όργανο.Ο ΣΤΠ μπορεί πάντως, προτού επιληφθεί της υπόθεσης,να ζητήσει από τον ενδιαφερόμενο να ασκήσει διοικητική προσφυγή. Δήλωση για τυχόν εκκρεμοδικία της υπόθεσης.Εκ του νόμου,η εκκρεμοδικία κωλύει την παρέμβαση του ΣΤΠ στη συγκεκριμένη υπόθεση. Η αναφορά χρεώνεται στον καθ'ύλην αρμόδιο Κύκλο δραστηριοτήτων και διερευνάται από ειδικό επιστήμονα,επικουρούμενο από βοηθό επιστήμονα,υπό την εποπτεία του αρμόδιου Βοηθού Συνηγόρου.

Σε ποιες ενέργειες έρευνας και διαμεσολάβησης προβαίνει;

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητάει από τις δημόσιες υπηρεσίες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο στοιχείο για την υπόθεση, να εξετάζει πρόσωπα, να ενεργεί αυτοψία και να παραγγέλλει πραγματογνωμοσύνη. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί κατά την έρευνα των υποθέσεων να ζητάει τη συνδρομή του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης ή άλλων ελεγκτικών σωμάτων της διοίκησης. Για την πρόσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητάει με ειδικά αιτιολογημένο έγγραφο του από ιδιώτη που κατονομάζεται στην αναφορά έγγραφα ή άλλα στοιχεία για την υπόθεση. Ο χαρακτηρισμός των στοιχείων αυτών ως απόρρητων δεν μπορεί να προβληθεί ως λόγος μη αποστολής των ζητούμενων στοιχείων. Ο Συνήγορος του Πολίτη υποχρεούται σε αυτή την περίπτωση να διασφαλίζει τα προσωπικά και επαγγελματικά απόρρητα των ιδιωτών και να μη δημοσιεύει στοιχεία ικανά να καταστήσουν δυνατό τον προσδιορισμό τους. Σε περίπτωση που ιδιώτης αρνείται να παράσχει τα παραπάνω στοιχεία, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητήσει κατά περίπτωση τη συνδρομή δημόσιας υπηρεσίας, επαγγελματικού συλλόγου ή φορέα, καθώς και της εισαγγελικής αρχής. Μετά το πέρας της έρευνας ο Συνήγορος του Πολίτη, εφόσον το απαιτεί η φύση της υπόθεσης, μπορεί να συντάξει πόρισμα το οποίο γνωστοποιεί στον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό και στις αρμόδιες υπηρεσίες, διαμεσολαβεί δε με κάθε πρόσφορο τρόπο για την επίλυση του προβλήματος του πολίτη. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να θέτει προθεσμία στις προτάσεις του προς τις υπηρεσίες, μέσα στην οποία οφείλουν να τον ενημερώσουν για τις ενέργειές τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεων του ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη, όταν η αναφορά στρέφεται κατά ιδιώτη, προβαίνει σε όλες τις ενδεικνυόμενες ενέργειες προκειμένου να εξαλειφθούν τα προβλήματα που έχουν τεθεί υπόψη του και προτείνει κάθε αναγκαίο μέτρο για την πρόσπιση των δικαιωμάτων του ενδιαφερόμενου παιδιού. Ειδικότερα, όταν οι συνθήκες λειτουργίας ενός νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου προσβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού, μπορεί να προτείνει τα αναγκαία οργανωτικά και λειτουργικά μέτρα. Το νομικό πρόσωπο υποχρεούται να ενημερώσει τον Συνήγορο του Πολίτη για τα μέτρα που έχει λάβει ή προτίθεται να λάβει εντός της προθεσμίας που του έχει ταχθεί. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να δημοσιοποιήσει τη μη αποδοχή των προτάσεών του, εφόσον κρίνει ότι δεν αιτιολογείται επαρκώς. Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημερώνει σε κάθε περίπτωση τον ενδιαφερόμενο για την τύχη της υπόθεσής του.Ο πολίτης ενημερώνεται γραπτώς και τηλεφωνικώς σε κάθε στάδιο της διαδικασίας.Επίσης,ο πολίτης ενημερώνεται γραπτώς όταν δεν υφίσταται δυνατότητα εξέτασης της αναφοράς του επί της ουσίας, επειδη είτε ο ΣΤΠ είναι αναρμοδιος είτε η αναφορά είναι προφανώς αοριστη, αβάσιμη ή ασκείται κατα τροπο καταχρηστικό.

Το προσωπικό της Αρχής έχει το καθήκον να διασφαλίζει την εχεμύθεια για έγγραφα και στοιχεία των οποίων λαμβάνει γνώση στο πλαίσιο της έρευνας και είναι απόρρητα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ή εξαιρούνται από το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα.

Τι κάνει αν διαπιστώσει παρανομία;

Αν κατά την έρευνα διαπιστωθεί παράνομη συμπεριφορά λειτουργού, υπαλλήλου ή μέλους της διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση στο αρμόδιο όργανο και μπορεί να προκαλέσει την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου ή να προτείνει τη λήψη άλλων μέτρων, αν ο υπαίτιος δεν υπόκειται σε πειθαρχικό έλεγχο. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να τάσσει εύλογη προθεσμία εν όψει των περιστάσεων, μετά την άπρακτη παρέλευση της οποίας παραγγέλλει ο ίδιος τον έλεγχο. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί επίσης, σε σοβαρές περιπτώσεις, να προκαλέσει με έγγραφο του προς το αρμόδιο όργανο την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου λειτουργού ή υπαλλήλου για την παράλειψη άσκησης του ενδεικνυόμενου ελέγχου. Αν προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος της διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση και στον αρμόδιο εισαγγελέα. Για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, αν κριθεί ότι υφίσταται ανάγκη παρέμβασης της αρμόδιας δικαστικής αρχής ή άλλης δημόσιας υπηρεσίας ή φορέα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει σε αυτούς σχετική έκθεση.

Συλλογικοί τρόποι επίλυσης σύνθετων υποθέσεων

Κατά την εκτέλεση των διαμεσολαβητικών της καθηκόντων, η Αρχή μπορεί να κάνει χρήση κάθε πρόσφορου μέσου (άρθρο 4, παράγρ. 6 του Ν. 3094/2003). Αξιοποιώντας αυτή τη δυνατότητα και προκειμένου να

αντιμετωπίσει ιδιαίτερα σύνθετες υποθέσεις, που:
εμπλέκουν πολλούς φορείς ή υπηρεσίες ή
παραπέμπουν σε ευρύτερα προβλήματα μείζονος σημασίας, η λύση των οποίων προϋποθέτει σφαιρική προσέγγιση,
ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να συγκαλέσει ευρείες συσκέψεις, οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα στο επιστημονικό του προσωπικό να διαμεσολαβήσει μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και των ενδιαφερόμενων πολιτών, προκειμένου να αναζητήσει συναινετικές λύσεις, εκεί όπου αυτό είναι νόμιμο και εφικτό.

Ποιες είναι οι υποχρεώσεις των δημοσίων υπηρεσιών σε συνεργασία με το ΣΤΠ

Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν με κάθε τρόπο την έρευνα.

Οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να ενημερώνουν τον Συνήγορο του Πολίτη για τις ενέργειές τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεων του ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους, εντός της προθεσμίας που τους έχει ταχθεί.

Άρνηση λειτουργού ή υπαλλήλου ή μέλους της διοίκησης να συνεργαστεί με τον Συνήγορο του Πολίτη κατά τη διεξαγωγή της έρευνας συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα παράβασης καθήκοντος, για τα δε μέλη της διοίκησης λόγο αντικατάστασής τους.

Αν προκύπτει από εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη ότι λειτουργός ή υπάλληλος δημόσιας υπηρεσίας παρακωλύει, για δεύτερη φορά εντός τριετίας, το έργο της έρευνας ή αρνείται χωρίς σοβαρό λόγο να συμπράξει στην επίλυση του προβλήματος, μπορεί να του επιβληθεί η ποινή της οριστικής παύσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ο Συνήγορος του Πολίτη

Ο Συνήγορος του Πολίτη προΐσταται της Αρχής, χαράσσει την πολιτική της, κατευθύνει και συντονίζει το έργο της και, συνεπικουρούμενος από τους Βοηθούς Συνηγόρους, φροντίζει για την εκπλήρωση της αποστολής της.

Στις 15 Ιανουαρίου 2003 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέλεξε ως Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή τον πρώτο Έλληνα Συνήγορο του Πολίτη, καθηγητή Νικηφόρο Διαμαντούρο. Μετά τη λήξη της θητείας του προκειμένου να αναλάβει τα καθήκοντα του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή, επιλέχθηκε, με ομόφωνη απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής, και ανέλαβε καθήκοντα Συνηγόρου του Πολίτη, στις 6 Μαΐου 2003, ο Γιώργος Καμίνης, επίκουρος καθηγητής του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Γραμματεία

Ο Κανονισμός Λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη προβλέπει τη λειτουργία μονάδας Γραμματείας της Αρχής σε επίπεδο διεύθυνσης. Η Γραμματεία συγκροτείται από τα ακόλουθα πέντε τμήματα και δύο γραφεία:

Το Τμήμα Διοίκησης και το υπαγόμενο σε αυτό Γραφείο Διοικητικής Μέριμνας ασχολούνται με θέματα υπηρεσιακής κατάστασης και γενικότερης διοικητικής μέριμνας.

Το Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης και το υπαγόμενο σε αυτό Γραφείο Προμηθειών καλύπτουν όλο το φάσμα των οικονομικών δραστηριοτήτων της Αρχής, συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας υλικών.

Το Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης μεριμνά για την πρωτοκόλληση και την κατανομή των αναφορών στους Κύκλους, τη διακίνηση της αλληλογραφίας και την προώθηση σειράς διαδικαστικών θεμάτων.

Το Τμήμα Μηχανογραφικών Εφαρμογών έχει την ευθύνη της μηχανογραφικής υποστήριξης, καθώς και της εν γένει υποστήριξης και συντήρησης του συνόλου του ηλεκτρονικού συστήματος.

Το Τμήμα Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων φροντίζει για την επικοινωνιακή πολιτική και τη δραστηριότητα της Αρχής σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς και για τη λειτουργία της βιβλιοθήκης.

Στελέχωση

Επιστημονικό προσωπικό

Με τις διατάξεις του Ν. 3094/2003 ρυθμίστηκαν, μεταξύ άλλων, τα θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του προβλεπόμενου προσωπικού για τη στελέχωση της Αρχής. Ειδικότερα, με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του νόμου αυτού (σε συνδυασμό και με τις διατάξεις της παραγρ. 5 του άρθρου 2 του Ν. 3051/2002) συστήθηκαν 75 θέσεις ειδικών επιστημόνων και 50 θέσεις βοηθών επιστημόνων, με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου.

Διοικητικό προσωπικό

Οι διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 5 του Ν. 3094/2003 (σε συνδυασμό με αυτές της παραγρ. 8 του άρθρου 4 του Ν. 3051/2002) ρυθμίσαν οριστικά και το θέμα του προϊστάμενου της Διεύθυνσης της Γραμματείας της Αρχής. Η πλήρωση της θέσης έγινε ύστερα από διαδικασία δημόσιας πρόσκλησης, που δημοσιεύθηκε στον ημερήσιο Τύπο, και επιλογής με δημόσια συνέντευξη από ειδικό συμβούλιο. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε με τη μετάταξη του επιλεγέντος και την ένταξή του στον βαθμό της θέσης του διευθυντή.

Με βάση το προαναφερθέν θεσμικό πλαίσιο (Ν. 3051/2002 και Ν. 3094/2003) ρυθμίστηκε και το θέμα της στελέχωσης της διεύθυνσης της γραμματείας της Αρχής, κατά τρόπο οριστικό, παρέχοντας δυνατότητα μετάταξης του ήδη υπηρετούντος αποσπασμένου, σε κενές οργανικές θέσεις της διεύθυνσης, μόνιμου προσωπικού από δημόσιες υπηρεσίες.

Κύκλοι δραστηριοτήτων

Το έργο της Αρχής κατανέμεται σε πέντε κύκλους δραστηριοτήτων, καθένας από τους οποίους έχει συγκεκριμένο θεματικό αντικείμενο και εποπτεύεται από έναν Βοηθό Συνήγορο. Οι πέντε κύκλοι είναι οι εξής:

Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Αντικείμενο του Κύκλου αποτελούν ιδίως ζητήματα προσβολής ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, που κατοχυρώνονται στο Σύνταγμα ή σε διεθνείς συμβάσεις που έχουν ενσωματωθεί στο εσωτερικό δίκαιο.

Οι υποθέσεις που ερευνώνται καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα της δημόσιας διοίκησης, κυρίως δε αφορούν: προσβολές της θρησκευτικής ελευθερίας ή της αξίας του ανθρώπου, προσβολές της προσωπικής ελευθερίας από αστυνομικές ή άλλες διοικητικές αρχές, διακρίσεις με βάση την ιθαγένεια ή την εθνική καταγωγή, προβλήματα στη χορήγηση αδειών εισόδου και παραμονής αλλοδαπών, παραβιάσεις της αρχής της αξιοκρατίας κατά τη διαδικασία επιλογής προσωπικού από δημόσιους φορείς, εφόσον αυτή δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του ΑΣΕΠ, ή εισαγωγής σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς, παραλείψεις κατοχύρωσης επαγγελματικών δικαιωμάτων και προσβολές του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας με την άρνηση δημόσιων αρχών να εφαρμόσουν τελεσίδικες αποφάσεις.

Κοινωνικής Προστασίας

Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας ασχολείται με υποθέσεις των οποίων το αντικείμενο αφορά κυρίως στην άσκηση των κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών, και διαμεσολαβεί σε περιπτώσεις κακοδιοίκησης ή παραβίασης της νομιμότητας από τα όργανα της διοίκησης.

Ενδεικτικά μπορεί να αναφερθεί ότι στις αρμοδιότητες του Κύκλου υπάγονται υποθέσεις που συνδέονται με θέματα κοινωνικής ασφάλισης, υγείας, πρόνοιας, δημόσιας υγιεινής, δικαιωμάτων των ασθενών και των ατόμων με ειδικές ανάγκες, όπως επίσης και αιτήματα που αναφέρονται στην προστασία της μητρότητας, της παιδικής και της τρίτης ηλικίας.

Οι υποθέσεις του Κύκλου Κοινωνικής Προστασίας διατρέχουν κυρίως το χώρο της κοινωνικής διοίκησης. Αφορούν ιδιαίτερα το αντικείμενο δραστηριότητας των υπουργείων Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας, καθώς και των φορέων που εποπτεύονται από αυτά.

Ποιότητας Ζωής

Στις αρμοδιότητες του Κύκλου Ποιότητας Ζωής εντάσσονται ζητήματα χωροταξίας, πολεοδομίας, δημοσίων έργων, πολιτισμού και περιβάλλοντος. Παράλληλα, ο Κύκλος εξετάζει και θέματα που εστιάζονται σε ζητήματα διοικητικής διαφάνειας, πληροφόρησης και επικοινωνίας των πολιτών με τη διοίκηση.

Σχέσεων Κράτους-Πολίτη

Ο κύκλος Σχέσεων Κράτους-Πολίτη ασχολείται κατά κύριο λόγο με τα προβλήματα που ανακύπτουν στις καθημερινές συναλλαγές των πολιτών με τις υπηρεσίες του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Αντικείμενο του Κύκλου αποτελούν τα θέματα πληροφόρησης και επικοινωνίας, ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών και κακοδιοίκησης στους ΟΓΑ, τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και τους φορείς που έχουν αρμοδιότητα για τις μεταφορές, τις επικοινωνίες, την εργασία, τη βιομηχανία, την ενέργεια, τη φορολογία και γενικότερα τα δημοσιονομικά θέματα, καθώς και τα τελωνεία, το εμπόριο και τις κρατικές προμήθειες, τη γεωργία, την αγροτική πολιτική και την παιδεία

Δικαιωμάτων του Παιδιού

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού έχει ως αποστολή την προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Άρχισε να λειτουργεί τον Ιούλιο του 2003, σε εφαρμογή του Ν. 3094/2003, που επαναπροσδιορίζει τις αρμοδιότητες και τον τρόπο λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη. Ο Κύκλος λειτουργεί με τα πρότυπα του διεθνώς καταξιωμένου θεσμού του «Συνηγόρου του Παιδιού».

Το θεματικό αντικείμενο του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού ορίζεται από τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που έχει επικυρωθεί από τον Έλληνα νομοθέτη με τον Ν. 2101/1992 και έχει, σύμφωνα με το Σύνταγμα, αυξημένη τυπική ισχύ, καθώς και από την υπόλοιπη εθνική νομοθεσία που αφορά στο παιδί. Ως παιδί ορίζεται κάθε πρόσωπο που δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του.

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού αφενός επιλαμβάνεται υποθέσεων που αφορούν σε παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού από δημόσιους φορείς και ιδιώτες, ύστερα από αναφορές πολιτών ή και αυτεπάγγελτα, αφετέρου αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων αυτών, ενημερώνει και διαπαιδαγωγεί τους πολίτες για αυτά και υποβάλλει στην πολιτεία θεσμικές και νομοθετικές προτάσεις που αφορούν στο παιδί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Πάγια θέση του Συνηγόρου του Πολίτη είναι ότι όλα τα κρατικά όργανα έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη άσκηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου. Με την πανηγυρική διακήρυξη της αυτονόητης αυτής υποχρέωσης των οργάνων ενός κράτους δικαίου, το άρθρο 25, παράγρ. 1 του Συντάγματος, όπως και ανάλογες ρήτρες στα συντάγματα πολλών σύγχρονων δημοκρατιών, ο Συνήγορος του Πολίτη προσπαθεί ταυτόχρονα να εξορκίσει τη σοβαρότερη πηγή διακινδύνευσης των θεμελιωδών δικαιωμάτων του πολίτη και του ανθρώπου, που παραμένει αμετάκλητα η ίδια η δράση του κράτους.

Καίριο ρόλο μέσα στο συνολικό σύστημα έννομης προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων ανέθεσε η πολιτεία στον Έλληνα Συνήγορο του Πολίτη με τον Ν. 2477/1997 αρχικά και με το άρθρο 103, παράγρ. 9 του αναθεωρηθέντος Συντάγματος και τον εκτελεστικό αυτού Ν. 3094/2003 στη συνέχεια. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγρ. 1 του τελευταίου νόμου, αποστολή του Συνηγόρου του Πολίτη είναι η διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημόσιων εν γένει υπηρεσιών, πριν απ' όλα «για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη».

Ρόλο εγγυητή των θεμελιωδών δικαιωμάτων μέσα στο εθνικό σύστημα προστασίας αναλαμβάνει ολόκληρος ο θεσμός του Συνηγόρου του Πολίτη. Και οι πέντε Κύκλοι που συγκροτούν τον θεσμό έχουν, σε τελική ανάλυση, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός τους τα δικαιώματα του ανθρώπου. Κάποιοι από αυτούς ορίζονται ως επιφορτισμένοι με την προστασία συγκεκριμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων (όπως λ.χ. ο Κύκλος Ποιότητας Ζωής ή ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας). Ωστόσο, την ειδική αρμοδιότητα της διερεύνησης υποθέσεων προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων αναθέτουν τα ομόριθμα άρθρα 2, παράγρ. 1 του Ν. 3094/2003 και του ΠΔ 2731/1999 στον Κύκλο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Θα μπορούσε λοιπόν να πει κανείς ότι ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είναι κατ' αρχήν ένας ειδικός Συνήγορος των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (γι' αυτό και εφεξής, όπου αναφέρεται σε αυτό το κεφάλαιο ο Συνήγορος του Πολίτη, εννοείται ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου).

Μια από τις σημαντικότερες υποθέσεις του Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Εκπλήρωση μειωμένης στρατιωτικής θητείας από απόφοιτο ΤΕΕ
Φορέας: Β' Στρατολογικό Γραφείο Θεσσαλονίκης

Απόφοιτος ΤΕΕ είχε κάνει χρήση του δικαιώματος αναβολής κατάταξης στις ένοπλες δυνάμεις για την περάτωση των σπουδών του στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, μετά την εισαγωγή του σε ΤΕΙ, δεν έκανε χρήση του δικαιώματος αναβολής και κατετάγη αμέσως στο στράτευμα, έχοντας την πληροφόρηση ότι εμπίπτει στην ευεργετική διάταξη του άρθρου 2, παράγρ. 1 της αρ. Φ.412001Β-1407 υπουργικής απόφασης, σύμφωνα με την οποία όσοι δεν κάνουν χρήση του δικαιώματος αναβολής κατάταξης ως σπουδαστές σχολής

της τριτοβάθμιας πανεπιστημιακής και τεχνολογικής εκπαίδευσης εσωτερικού έχουν τη δυνατότητα εκπλήρωσης μειωμένης κατά δύο μήνες θητείας.

Ωστόσο, το Β' Στρατολογικό Γραφείο Θεσσαλονίκης αρνήθηκε την υπαγωγή του ενδιαφερομένου στο ευεργέτημα αυτό, επικαλούμενο διάταξη της παραπάνω υπουργικής απόφασης, με την οποία ρητά εξαιρούνται από το ευεργέτημα οι σπουδαστές της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ο πολίτης εστίασε την αναφορά του στο ζήτημα αυτό, διαμαρτυρόμενος για τη διακριτική μεταχείριση των αποφοίτων ΤΕΕ έναντι των αποφοίτων των Ενιαίων Λυκείων.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, με έγγραφό του, επισήμανε ότι η διαφοροποίηση στη στρατολογική μεταχείριση των σπουδαστών ΤΕΕ και Ενιαίων Λυκείων, όπως αυτή εξειδικεύεται στην προαναφερόμενη ρύθμιση, δεν έχει νόμιμο ή εύλογο έρεισμα, ούτε θα μπορούσε να δικαιολογηθεί, οποιοσδήποτε κι αν υποτεθεί ότι είναι ο επιδιωκόμενος σκοπός, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται κατ' αρχήν ως αντικείμενη στη συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας. Για τον λόγο αυτόν, ζήτησε τη διευθέτηση του ζητήματος στη συγκεκριμένη περίπτωση του αναφερομένου, αλλά και την οριστική άρση των έννομων αποτελεσμάτων της ρύθμισης αυτής στο μέλλον. Ο αναφερόμενος ενημέρωσε τον Συνήγορο του Πολίτη ότι απολύθηκε οριστικά από το στράτευμα στις 15.10.2003, έχοντας εκπληρώσει μειωμένη κατά δύο μήνες θητεία (υπόθεση 1208812003).

Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας

Ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας εξετάζει υποθέσεις που έχουν ως αντικείμενο την προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών. Φορείς των κοινωνικών δικαιωμάτων είναι έλληνες πολίτες και αλλοδαποί, ομογενείς, επαναπατρισθέντες και μετανάστες. Διαμεσολαβώντας για την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας, ο Κύκλος επικεντρώνει την ελεγκτική και διαμεσολαβητική του δραστηριότητα στην προστασία των δικαιωμάτων των ιδιαίτερα ευαίσθητων κοινωνικά κατηγοριών και ομάδων, όπως είναι οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι σωματικά και ψυχικά ασθενείς, Οι Ρομά, οι πρόσφυγες, οι αλλοδαποί κ.ά. Στόχος της διαμεσολαβητικής του λειτουργίας είναι η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, η άρση των φαινομένων παθογένειας και η ανάπτυξη σχέσεων αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ πολιτών και κοινωνικής διοίκησης.

Μια από τις σημαντικότερες υποθέσεις του Κυκλου Κοινωνικής Προστασίας

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

ΦΟΡΕΑΣ: Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο Παιδών «Η Αγία Σοφία»

ΘΕΜΑ: Μεταφορά του βάρους καταβολής δαπανών στον ασφαλισμένο του ΟΓΑ παρά την προβλεπόμενη δωρεάν νοσηλεία στο ΕΣΥ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από ασφαλισμένη του ΟΓΑ, η οποία διαμαρτυρόταν, διότι κατά τη διάρκεια νοσηλείας της κόρης της στο Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο Παιδών «Η Αγία Σοφία» υποχρεώθηκε να καταβάλει το ποσό των 216 ευρώ για τη διενέργεια εξετάσεων (σπινθηρογράφημα οστών και παρακέντηση) σε ιδιωτικό εργαστήριο. Η ασφαλισμένη ζήτησε να καλύψει τη δαπάνη το νοσοκομείο και αυτό στη συνέχεια να αναζητήσει τα χρήματα από τον ασφαλιστικό φορέα, δηλαδή τον ΟΓΑ. Με τον τρόπο αυτόν δεν θα παραβιαζόταν το δικαίωμα για δωρεάν νοσηλεία της έμμεσα ασφαλισμένης ανήλικης κόρης της.

Πράγματι, η υφιστάμενη νομοθεσία προβλέπει την κάλυψη των κοστολογημένων πράξεων από τον ασφαλιστικό φορέα, υλοποιώντας με τον τρόπο αυτόν το δικαίωμα για δωρεάν νοσηλεία, δηλαδή την προστασία από τον ασφαλιστικό κίνδυνο της ασθένειας. Επειδή όμως ο ΟΓΑ συχνά δεν καλύπτει τις οφειλές ή καθυστερεί υπέρμετρα να καταβάλει τα σχετικά ποσά, το νοσοκομείο επέλεξε να αντιστρέψει τη διαδικασία και να μεταφέρει το οικονομικό βάρος στον πολίτη-χρήστη των υγειονομικών υπηρεσιών.

Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας ήταν ότι η μητέρα πλήρωσε για τις εξετάσεις και μετά το πέρας της νοσηλείας του παιδιού υπέβαλε τα σχετικά δικαιολογητικά στον ΟΓΑ. Ο ΟΓΑ δεν απέδωσε τη δαπάνη στην ενδιαφερόμενη, αλλά διαβίβασε το αίτημα για την καταβολή της δαπάνης στο νοσοκομείο. Παράλληλα, ενημέρωσε το νοσοκομείο ότι θα πρέπει να συμπεριλάβει τη δαπάνη στο ειδικό έντυπο με το οποίο τα νοσοκομεία ζητούν από τον ΟΓΑ τις δαπάνες για τους ασφαλισμένους του που νοσηλεύουν. Με αυτόν τον τρόπο, το νοσοκομείο θα πλήρωνε τα οφειλόμενα στην ενδιαφερόμενη και στη συνέχεια θα λάμβανε από τον ΟΓΑ το ανάλογο ποσό.

Η πρακτική αυτή, εκτός του ότι ταλαιπωρεί τους ασφαλισμένους, είχε, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ως αποτέλεσμα η ασφαλισμένη να δυσκολεύεται να εισπράξει χρηματικό ποσό, το οποίο υπό κανονικές συνθήκες δεν θα έπρεπε να έχει πληρώσει η ίδια. Η πρακτική αυτή αντίκειται στη συνταγματικώς κατοχυρωμένη υποχρέωση του κράτους για προστασία της υγείας των πολιτών και κοινωνικοασφαλιστική κάλυψη, που επιτάσσει τη δωρεάν νοσηλεία στα νοσοκομεία του ΕΣΥ για τους ασφαλισμένους σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε στη διοίκηση του νοσοκομείου, υποστηρίζοντας την άποψη αυτή και

ζήτησε από το νοσοκομείο να καταβάλει το ποσόν που είχε πληρώσει η πολίτης για τη διενέργεια των ειδικών εξετάσεων κατά τη διάρκεια νοσηλείας της κόρης της. Το νοσοκομείο αποδέχθηκε την πρόταση της Αρχής. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος επιβάλλεται αποστολή ενημερωτικής εγκυκλίου προς όλα τα νοσοκομεία της χώρας, με σκοπό τη δωρεάν διενέργεια εξετάσεων -που είναι κοστολογημένες και εξαιρούνται του κλειστού νοσηλίου- σε ιδιωτικά κέντρα, σε όλους τους ασφαλισμένους του ΟΓΑ κατά το διάστημα της νοσηλείας τους (υπόθεση 3906/2003).

Κύκλος Ποιότητας Ζωής

Οι υποθέσεις που χειρίζεται ο Κύκλος Ποιότητας Ζωής έχουν ως αντικείμενο την εφαρμογή από τη διοίκηση της πολεοδομικής, αρχαιολογικής και εν γένει περιβαλλοντικής νομοθεσίας, της νομοθεσίας για τη λειτουργία επιχειρήσεων και οχλουσών εγκαταστάσεων, καθώς και της νομοθεσίας για την κατασκευή έργων από επιχειρήσεις και εταιρείες του δημόσιου τομέα.

Κατά την έρευνα των υποθέσεων, ο Συνήγορος του Πολίτη συχνά καλείται να διαμεσολαβήσει για ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος, όπως είναι η συμμόρφωση της διοίκησης με τις αποφάσεις των διοικητικών κυρίως δικαστηρίων και η έγκαιρη και πλήρης ενημέρωση του πολίτη ως προς την εφαρμογή διατάξεων του εσωτερικού, αλλά και του κοινοτικού δικαίου του περιβάλλοντος. Σε αρκετές περιπτώσεις, η έρευνα των αναφορών αποκαλύπτει συγκρούσεις μεταξύ περισσότερων συνταγματικώς προστατευόμενων έννομων αγαθών, όπως είναι ιδίως η προστασία του περιβάλλοντος και η προστασία της ιδιοκτησίας ή η οικονομική και η κοινωνική ανάπτυξη, χωρίς να αποκλείονται και οι λεγόμενες ενδοπεριβαλλοντικές συγκρούσεις, όπως για παράδειγμα η σύγκρουση μεταξύ της προστασίας της δημόσιας υγείας και του φυσικού περιβάλλοντος αφενός και της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς αφετέρου. Η σύγκρουση αυτή συχνά εκδηλώνεται στις περιπτώσεις των λεγόμενων περιβαλλοντικών υποδομών, όπως είναι οι εγκαταστάσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων ή οι εγκαταστάσεις βιολογικών καθαρισμών. Στις περιπτώσεις αυτές, οδηγό για τη δράση του Συνηγόρου του Πολίτη αποτελούν οι αρχές της πρακτικής αρμονίας και της αναλογικότητας, όπως έχουν ερμηνευθεί και από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ώστε η προσφορότερη κατά περίπτωση λύση για την προστασία του περιβάλλοντος να είναι πλήρως αιτιολογημένη και να μη θίγει υπέρμετρα την άσκηση των υπόλοιπων δικαιωμάτων.

Ο Ν. 3094/2003 αντικατέστησε τον παλαιότερο, ιδρυτικό νόμο της Αρχής (Ν. 2477/1997), ο οποίος όριζε τα σχετικά με τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη. Ο νέος νόμος διέυρνε σημαντικά τις αρμοδιότητες της Αρχής, με αποτέλεσμα το διαμεσολαβητικό έργο της να εκτείνεται πλέον σε όλο το φάσμα της διοικητικής δράσης. Η επέκταση των διαμεσολαβητικών αρμοδιοτήτων του Συνηγόρου του Πολίτη αντιστοιχεί στη διεύρυνση του κύκλου των ελεγχόμενων φορέων διοικητικής λειτουργίας. Έτσι υπάγονται πλέον στην αρμοδιότητα της Αρχής και θέματα που ανάγονται σε νομικά πρόσωπα τα οποία ελέγχονται, με την ευρεία έννοια, από το δημόσιο, αλλά που διέπονται, ως προς την οργάνωση και τη λειτουργία τους, από τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου.

Μια από τις σημαντικότερες υποθέσεις του Κύκλου Ποιότητας Ζωής

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΙΣΤΑΣ ΜΙΚΡΩΝ ΑΠΟΚΙΝΗΤΩΝ

Δήμος, Σαλαμίνας - Αστυνομικό Τμήμα Σαλαμίνας

Κάτοικοι του Αιαντείου Σαλαμίνας υπέβαλαν αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη, καταγγέλλοντας την παράνομη λειτουργία πίστας μικρών αυτοκινήτων (Go Cart) στην περιοχή. Ειδικότερα, στο οικόπεδο όπου στεγαζόταν η επιχείρηση είχαν ανεγερθεί, χωρίς την απαιτούμενη άδεια, κτίσματα (παραπήγματα) από διάφορα δομικά υλικά και είχε τοποθετηθεί ασφαλοτάπητας για τη δημιουργία πίστας διεξαγωγής αγώνων. Η Διεύθυνση Πολεοδομίας της ΝΑ Πειραιά είχε καταγράψει σε δύο εκθέσεις αυτοψίας τις αυθαιρέτες κατασκευές των κτιρίων, της περιφράξης και της διαμόρφωσης του υπαίθριου χώρου και είχε επιβάλει τα ανάλογα πρόστιμα, και η Διεύθυνση Εσωτερικών της ίδιας ΝΑ είχε αρνηθεί να επικυρώσει προηγούμενες αποφάσεις του πρώην Κοινοτικού Συμβουλίου Αιαντείου Σαλαμίνας, που αφορούσαν στη λειτουργία της επιχείρησης. Ωστόσο, η πρώην Κοινότητα Αιαντείου παραβλέποντας, επί σειρά ετών, τις πολεοδομικές παραβάσεις, την έλλειψη βεβαιώσεων από αρμόδιους μηχανικούς για τις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις, την έλλειψη γνωματεύσεων του αρμόδιου συμβουλίου περί θεάτρων, χορηγούσε άδεια λειτουργίας, επικαλούμενη εσφαλμένως τον Ν. 2000/1991, ο οποίος ρύθμιζε θέματα υπαίθριου εμπορίου και λαϊκών αγορών και είχε αντικατασταθεί από τον Ν. 2323/1995 και την εγκύκλιο 2113/1995 του Υπουργείου Εμπορίου.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στον Δήμο Σαλαμίνας, ο οποίος ήταν πλέον αρμόδιος για την αδειοδότηση της συγκεκριμένης επιχείρησης, τις παραβάσεις και την εσφαλμένη νομική βάση που είχε χρησιμοποιηθεί από την πρώην κοινοτική αρχή Αιαντείου για τη χορήγηση της άδειας. Ανταποκρινόμενος στις συστάσεις της Αρχής, ο Δήμος Σαλαμίνας προέβη τελικά στην ανάκληση της άδειας λειτουργίας της επιχείρησης (υπόθεση 1947612002).

Κύκλος Σχέσεων Κράτους-Πολίτη

Στον Κύκλο Σχέσεων Κράτους-Πολίτη, η πρώτη περίοδος ανέδειξε μεγάλο εύρος υποθέσεων και προσέφερε το υλικό για την προώθηση της συμβολής της Αρχής στη βελτίωση των όρων συνάντησης δημόσιων υπηρεσιών και πολιτών. Προτεραιότητα είχε δοθεί στην επίλυση ατομικών υποθέσεων και τη συσσώρευση της

απαιτούμενης γνώσης και εμπειρίας γι' αυτόν τον σκοπό. Αν και σχετικά περιορισμένες σε αριθμό, οι νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις που διατυπώθηκαν από τον Κύκλο έγιναν δεκτές σε ποσοστό 75% που υποδηλώνει μια καλή βάση για περαιτέρω συνεργασία μεταξύ των δημόσιων υπηρεσιών και του Συνηγόρου του Πολίτη.

Ο Κύκλος Σχέσεων Κράτους-Πολίτη χειρίζεται αναφορές που αφορούν σε ευρύ φάσμα δημόσιων υπηρεσιών και έχουν ποικίλα αντικείμενα. Η ιδιαιτερότητα αυτή του προσδίδει την ιδιότητα ενός ιδιόμορφου παρατηρητηρίου των προβλημάτων λειτουργίας του ελληνικού κρατικού μηχανισμού σε όλα τα επίπεδα, καθώς και σε επί μέρους διαστάσεις και τομείς δραστηριοτήτων. Με τις δυνατότητες μάλιστα που προσφέρει η εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη, φαίνεται πλέον εφικτή μια πιο περιεκτική ακτινογραφία της διοικητικής πραγματικότητας. Ειδικότερα, είναι δυνατόν να εντοπιστούν και να αναδειχθούν βαθύτερα ζητήματα δυσλειτουργίας του ελληνικού κράτους, που συχνά υπερβαίνουν επί μέρους θεματικά πεδία.

Μια από τις σημαντικότερες υποθέσεις του Κυκλου Σχέσεων Κράτους-Πολίτη
Εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με τη χρήση πεζοδρόμων
Δήμος Θεσσαλονίκης

Σύμφωνα με το ΠΔ 273/2001, η προστασία του παραδοσιακού χαρακτήρα συγκεκριμένων περιοχών του κέντρου της Θεσσαλονίκης επιβάλλει τη δημιουργία πεζοδρόμων, στους οποίους επιτρέπονται συγκεκριμένες χρήσεις των δημόσιων χώρων και προβλέπονται περιορισμοί στην τοποθέτηση τραπεζιών και καθισμάτων. Ο Συνήγορος του Πολίτη έγινε αποδέκτης αναφοράς σχετικά με τη μη τήρηση των όρων της κείμενης νομοθεσίας, καθώς και τη μη επιβολή των προβλεπόμενων ποινών, όπως είναι η απομάκρυνση των αντικειμένων που υπερβαίνουν το ποσοστό κάλυψης που ορίζεται στο ΠΔ, καθώς και η ανάκληση της άδειας λειτουργίας της επιχείρησης, όταν ο ιδιοκτήτης του καταστήματος έχει παραβιάσει το ποσοστό κάλυψης δύο φορές. Ο ενδιαφερόμενος πολίτης ισχυριζόταν ότι η μη εφαρμογή του νόμου από τον Δήμο Θεσσαλονίκης είχε επιπτώσεις στην άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας, καθώς ο χώρος όπου διατηρούσε εμπορική επιχείρηση είχε κατακλυστεί από τραπέζια και καθίσματα, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η πρόσβαση των πελατών στο κατάστημά του. Ο δήμος απάντησε ότι με βάση το οικείο ΠΔ επιτρέπεται η ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων στα πεζοδρόμια σε καθορισμένο ποσοστό που, κατά τη γνώμη του, δεν υπερεβάναν οι ιδιοκτήτες των καταστημάτων στον συγκεκριμένο πεζόδρομο.

Μετά την εξέταση του θέματος, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η συγκεκριμένη διάταξη, στην οποία βασίστηκε η απάντηση του δήμου, ρυθμίζει τα θέματα κάλυψης πεζοδρομίων και κοινόχρηστων χώρων και όχι πεζόδρομου, ο οποίος προορίζεται αποκλειστικά για χρήση από τους πεζοδρόμους. Η μη εφαρμογή του νόμου από τον δήμο, στην περίπτωση αυτή, έγκειται στο ότι η ρύθμιση των χρήσεων γης στους πεζοδρομους αποσκοπεί όχι μόνο στην προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, αλλά και στη ρύθμιση των όρων άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας, όταν αυτή ασκείται με την εγκατάσταση κινητών αντικειμένων στον χώρο.

Η μη τήρηση των όρων αυτών έχει συνέπειες στην άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας των υπόλοιπων επαγγελματιών που διατηρούν εκεί τις επιχειρήσεις τους. Ο αρμόδιος αντιδήμαρχος, σε συνάντηση που είχε στις 14.11.2003 με κλιμάκιο του Συνηγόρου του Πολίτη που επισκέφθηκε τη Θεσσαλονίκη, δεσμεύτηκε για την επίλυση της υπόθεσης (υπόθεση 18840/2002).

Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού άρχισε να λειτουργεί τον Ιούλιο του 2003 σε εφαρμογή του Ν. 3094/2003 που επεκτείνει την αποστολή της Αρχής στο πεδίο της προάσπισης και προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού. Ως παιδί ορίζεται κάθε πρόσωπο που δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος ηλικίας του. Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού ακολουθεί τα πρότυπα του διεθνώς καταξιωμένου θεσμού «Συνήγορος του Παιδιού», που λειτουργεί ήδη σε 16 από τις 25 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διεθνώς, ο θεσμικός ρόλος του Συνηγόρου του Παιδιού (Ombudsman for Children) πρωτοεμφανίστηκε περί τα τέλη της δεκαετίας του '80, σε μια χρονική περίοδο που συνέπεσε με τη θέσπιση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΔΠ). Η διεθνής κοινότητα, ύστερα από τρεις δεκαετίες διαλόγου που ακολούθησαν την υπογραφή της Διεθνούς Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1959), κατέληξε, το 1989, σε ένα κείμενο κανόνων και κοινών δεσμεύσεων, που στη συνέχεια επικυρώθηκε σταδιακά από τα κράτη-μέλη του ΟΗΕ, με σκοπό να ενσωματωθεί στις εθνικές νομοθεσίες, ασκώντας έτσι ουσιαστική επιρροή στις πρακτικές της κάθε χώρας. Η ΔΣΔΠ έχει υπογραφεί και επικυρωθεί από όλα τα κράτη που συμμετείχαν στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, εκτός από δύο (ΗΠΑ και Σομαλία, τα οποία την έχουν υπογράψει, αλλά δεν την έχουν επικυρώσει ως εθνικό νομοθέτημα).

Θεμελιώδεις επιδιώξεις του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού είναι:

να παρεμβαίνει σε περιπτώσεις παραβιάσεων, διατυπώνοντας προτάσεις και συστάσεις για την προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού

να γνωστοποιεί το έργο και τη λειτουργία του και να είναι προσβάσιμος σε όλα τα παιδιά, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητές τους μέσα και έξω από την οικογένεια
να παρέχει στα παιδιά ενημέρωση και εκπαιδευτικό υλικό για την καλύτερη δυνατή προάσπιση των δικαιωμάτων τους
να συνδράμει στην αποκάλυψη παραβιάσεων δικαιωμάτων του παιδιού που προέρχονται από δημόσιους φορείς ή ιδιώτες και στην ενεργοποίηση των αρμόδιων φορέων με στόχο την προστασία των παιδιών
να προάγει τον απαιτούμενο συντονισμό μεταξύ όλων των υπηρεσιών της διοίκησης που έχουν ως αποστολή την προστασία του παιδιού ή εμπλέκονται σε αυτή τη διαδικασία παρεμπιπόντως, καθώς και να συμβάλλει στην κατάλληλη κινητοποίησή τους, στη βελτίωση της προσβασιμότητάς τους και της αποτελεσματικότητας του έργου που παρέχουν
να δημιουργήσει έναν δίαυλο επικοινωνίας, έτσι ώστε να ακούγονται οι απόψεις των παιδιών, και να υποδεικνύει στην πολιτεία και την ευρύτερη κοινωνία τρόπους με τους οποίους θα γίνονται σεβαστές οι απόψεις τους

να προωθεί τη συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων σε θέματα που τα αφορούν

να συμβάλλει στην ενημέρωση και την εκπόδευση των γονέων και των επαγγελματιών που ασχολούνται με το παιδί και την οικογένεια για τα δικαιώματά του και την προάσπισή τους σε κάθε εκδήλωση της κοινωνικής ζωής

να συμβάλλει έτσι ώστε η διοίκηση και η κοινωνία των πολιτών να δίνουν υψηλότερη προτεραιότητα στην παιδική ηλικία και να βελτιωθούν οι απόψεις και οι αντιλήψεις των δημόσιων φορέων για τους ανηλικούς

να μελετάει και να προτείνει νομοθετικές, διοικητικές ή άλλες ρυθμίσεις που αφορούν στην εφαρμογή της ΔΣΔΠ και στην προάσπιση και στην προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού

να συμμετέχει στον κοινωνικό διάλογο σε θέματα που αφορούν στην προάσπιση και στην προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Μια από τις σημαντικότερες υποθέσεις του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΤΟΥ

Γιαγιά τριχρονου αγοριού, που είχε αναλάβει άτυπα την επιμέλειά του, απευθύνθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη, προκειμένου να επιτύχει την εγγραφή του στο ληξιαρχείο. Κατά τη διερεύνηση της υπόθεσης διαπιστώθηκε ότι δεν είχε γίνει η προσ απαιτούμενη δήλωση των στοιχείων του παιδιού στην αρμόδια υπηρεσία του μαιευτηρίου, προκειμένου να μην ισχύσει το τεκμήριο πατρότητας υπέρ του συζύγου της μητέρας, καθώς αυτός, σύμφωνα με τους περιεχόμενους στην αναφορά ισχυρισμούς, δεν ήταν ο φυσικός πατέρας του παιδιού.

Η εγγραφή του παιδιού στο ληξιαρχείο, ως τέκνου του φυσικού του πατέρα, ήταν συνεπώς αδύνατη, χωρίς να συντρέχει σφάλμα της αρμόδιας υπηρεσίας.

Επιπλέον, ο Συνήγορος του Πολίτη πληροφορήθηκε ότι είχε ασκηθεί αγωγή προσβολής πατρότητας, η συζήτηση της οποίας ματαιώθηκε λόγω της μη εμφάνισης των εναγόντων (φυσικού πατέρα και μητέρας), οι οποίοι ήταν συστηματικοί χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών. Τέλος, οι νομικοί παραστάτες είχαν αποσυρθεί από την υπόθεση, επικαλούμενοι παρέλευση των αποκλειστικών προθεσμιών του νόμου.

Δεδομένου ότι ως μόνος τρόπος διευθέτησης του ζητήματος, δηλαδή της εγγραφής του παιδιού στο ληξιαρχείο με τα στοιχεία του φυσικού του πατέρα, απέμενε αυτός της δικαστικής οδού, ο Συνήγορος του Πολίτη, διατηρώντας επιφυλάξεις για τη νομική πληροφόρηση που είχε δοθεί στην αιτούμενη, την ενημέρωσε για τις εναλλακτικές δυνατότητες δικαστικής επίλυσης του ζητήματος, πρότεινε δε επιπλέον τη λήψη μεταγενέστερων μέτρων σχετικών με την τυπική ανάληψη της επιμέλειας, εφόσον αυτά θα συνέβαλλαν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των συμφερόντων του παιδιού.

Η σημαντικότερη συνδρομή του Συνηγόρου του Πολίτη σημειώθηκε πάντως σε ένα άλλο ζήτημα: Διαπιστώθηκε η ανάγκη να δοθούν επιστημονικές απαντήσεις για τον ενδεξιγμένο τρόπο ενημέρωσης του ανηλικού σχετικά με την οικογενειακή του κατάσταση και την ιδιότητα των ουσιαστικά απόντων από την ανατροφή του φυσικών γονέων.

Το άρθρο 7 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού κατοχυρώνει το δικαίωμα του παιδιού στην ταυτότητα με ευρύ περιεχόμενο, περιλαμβάνει δηλαδή όχι μόνο το δικαίωμα εγγραφής στο ληξιαρχείο και

απόκτησης ονόματος, αλλά και της ενημέρωσής του για τους γονείς του. Στο πλαίσιο της αποστολής του για την προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, ο Συνήγορος του Πολίτη προώθησε την επαφή της γιαγιάς του παιδιού με τη Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας της οικείας νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, αρμόδια να προσφέρει την εξειδικευμένη αυτή υπηρεσία, αφού προηγουμένως την ενημέρωσε για τα πραγματικά και τα νομικά περιστατικά της υπόθεσης.

Η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο μόνον αφού ο Συνήγορος του Πολίτη βεβαιώθηκε ότι άρχισε εκ νέου η δικαστική διαδικασία και επιτεύχθηκε επικοινωνία με την κοινωνική υπηρεσία, από την οποία η πολίτης έμεινε ικανοποιημένη τόσο από τη συμπαράσταση που της προσφέρθηκε όσο και από τις απαντήσεις που έλαβε στα ερωτήματά της σχετικά με την ανατροφή, τη διασαφήνιση των οικογενειακών σχέσεων και τη δυνατότητα ανάληψης κατά νόμο της επιμέλειας του τρίχρονου εγγονού της από την ίδια (υπόθεση 1637012003).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Διεθνής δραστηριότητες

Μια από τις σημαντικότερες δραστηριότητες του ΣΤΠ σε διεθνές επίπεδο αποτελεί το πρόγραμμα «Ευνομία». Η τυπική έναρξη λειτουργίας του προγράμματος ΕΥΝΟΜΙΑ πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2001. Το τέλος του 2003 σηματοδοτεί τη λήξη της πρώτης φάσης του προγράμματος. Κατά τη διάρκεια των τριών αυτών ετών, η Αρχή υλοποίησε μια δέσμη διμερών και πολυμερών δράσεων με τους ομόλογους θεσμούς της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Οι δράσεις αυτές σκοπό είχαν άλλοτε μιν να προωθήσουν την προοπτική ίδρυσης Ombudsman, άλλοτε δε να βοηθήσουν μεσοπρόθεσμα ώστε να λειτουργήσουν οι νεοσύστατοι θεσμοί στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, μέσω της κατάρτισης του προσωπικού των θεσμών αυτών ή μέσω της δημιουργίας άτυπων δικτύων συνεργασίας.

Το πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από την ελληνική κυβέρνηση, στο πλαίσιο έκτακτης οικονομικής εισφοράς της προς τη Γενική Διεύθυνση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σήμερα, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει καταστεί ο βασικός εταίρος του Συμβουλίου της Ευρώπης στις σχετικές ενέργειες του δευτέρου στην περιοχή. Έπειτα από τρία χρόνια ενεργητικής παρουσίας, το πρόγραμμα ΕΥΝΟΜΙΑ αποτελεί διεθνές σημείο αναφοράς σε ζητήματα οικοδόμησης θεσμών. Έχει στο ενεργητικό του την αναγνώριση από το Συμβούλιο της Ευρώπης, τις αποστολές του ΟΑΣΕ στα Βαλκάνια και τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή. Ο Συνήγορος του Πολίτη προτίθεται να συνεχίσει την υλοποίηση του προγράμματος. Η θετική ανταπόκριση του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών και του Συμβουλίου της Ευρώπης αποτελούν μείζονα εχέγγυα για την ευόδωση των προσπαθειών συνέχισης του προγράμματος.

Γενικότερα, κατά τη διάρκεια του 2003, ο Συνήγορος του Πολίτη συνέχισε τη διεθνή δράση του και εκτός συνόρων -ελληνικών και ευρωπαϊκών- με μια σειρά δραστηριοτήτων που ενισχύουν τον διεθνή προσανατολισμό της Αρχής και επιβεβαιώνουν ότι η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειριών βελτιώνει την παροχή υπηρεσιών προς τον πολίτη, επεκτείνει και ενισχύει το πεδίο γνώσης του προσωπικού της Αρχής και κατοχυρώνει την εδραίωση του θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη στη συνείδηση των πολιτών. Οι πρωτοβουλίες που ανέλαβε ο Συνήγορος του Πολίτη σε διεθνές επίπεδο εγγράφονται στη γενικότερη λογική της εμπάθουσας και της συστηματικοποίησης των δραστηριοτήτων του καθώς και στην ανάδειξη του ρόλου του, ώστε να συμβάλει τόσο στην προάσπιση των συμφερόντων των πολιτών όσο και στην αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχει η δημόσια διοίκηση στους δικαιουμένους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, εντός και εκτός της ελληνικής επικράτειας.

Βασικά συμπεράσματα

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι εφορίες, τα ασφαλιστικά ταμεία και η πολεοδομία είναι οι τομείς που κατέχουν τη «μερίδα του λέοντος» των παραπόνων που έχουν υποβληθεί στο ΣτΠ. Περισσότερα από 11.000 παράπονα υποβάλλονται κάθε χρόνο στο ΣτΠ, από τα οποία ποσοστό της τάξεως του 80% επιλύονται θετικά. Όλο και περισσότεροι πολίτες καταφεύγουν πλέον στο ΣτΠ παρουσιάζοντας αύξηση 56%

Ο ΣτΠ δεν είναι μόνο ένας θεσμός που επιλύει εξωδικαστικά τις διαφορές μεταξύ των μεμονωμένων πολιτών και της δημόσιας διοίκησης. Αποτελεί και ένα αληθινό Παρατηρητήριο της Κακοδιοίκησης, καθώς είναι σε θέση να διαγνώσει σφαιρικά τις παθολογίες της δημόσιας διοίκησης. Η εφαρμογή του θεσμού του ΣτΠ αποτελεί για πολλούς μια από τις επαναστατικές παρεμβάσεις που θα βγάλει τη δημόσια διοίκηση από την αδράνεια. Μέσα από την εμπέδωση της διαφάνειας στους κόλπους της δημόσιας διοίκησης και την καταπολέμηση της γραφειοκρατίας ο ΣτΠ αποσκοπεί στο να συμβάλει στη διαρκή εμπάθυνση του κράτους δικαίου άρα και της δημοκρατίας στη χώρα μας.

Λήμματα

Αποστολή, mission σ.6
Εκλογή, election σ.7
Αναφορά, complaint σ.10
Δικαιώματα Ανθρώπου, Human Rights σ.17
Κοινωνική προστασία, Health and Social Welfare σ.19
Ποιότητα ζωής, Quality of Life σ.20
Σχέση κράτους-πολίτη, State-Citizen Relations σ.21
Προστασία παιδιού, Children's Rights σ.23
Ευνομία, EUNOMIA σ.25

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Ε.Ι: Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
Α.Σ.Ε.Π: Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
ΔΣΔΠ: Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
ΕΣΥ: Εθνικό Σύστημα Υγείας
Ε.Υ.Π: Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών
ΗΠΑ: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΟΑΣΕ: Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη
Ο.Γ.Α: Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
Ο.Η.Ε: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Π.Δ: Προεδρικό Διάταγμα
ΣτΠ: Συνήγορος του Πολίτη
Τ.Ε.Ε: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος
Σελ: Σελίδα(ες)